

Analýza MPSV: Příjmy domácností loni rostly, lidé přesto dál šetřili

Hospodaření českých domácností loni ovlivnil pokles výkonnosti ekonomiky a relativně vysoký nárůst cenové inflace. I při nižším růstu příjmů lidé zvýšili stav svých úspor. Kupní síla příjmů kvůli cenové inflaci klesla. Domácnosti si tak mohly v úhrnu pořídit měsíčně za 180 Kč více zboží a služeb na jednoho svého člena než před rokem. Vyplývá to z „Analýzy vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v roce 2012 a predikce na další období“ ministerstva práce a sociálních věcí. Letos lze podle materiálu očekávat pouze stagnaci nebo jen slabý nárůst HDP.

Příjmy domácností

Čistý příjem domácností vzrostl v roce 2012 v nominálním vyjádření o 2,0 %, průměrně činil **28 670 Kč**. Průměrný nominální čistý příjem na jednoho člena domácnosti představoval 12 681 Kč. Domácnosti si tak mohly v úhrnu pořídit měsíčně jen za 180 Kč více zboží a služeb na jednoho svého člena než před rokem.

Největším zdrojem peněžních příjmů domácností byly **mzdy**. Průměrná nominální měsíční mzda představovala **25 101 Kč**. Oproti předchozímu roku **vzrostla o 2,7 %**. Po zohlednění cenové inflace (3,3 %) průměrná mzda **reálně poklesla o 0,6 %**. V podnikatelské sféře vzrostla **průměrná mzda na 25 119 Kč** (o 2,8 %). Nižší nárůst (o 2,2 %) vykázal **průměrný plat** v nepodnikatelské sféře, jenž dosáhl **25 018 Kč**.

Druhou nejvýznamnější část příjmů domácností tvořily **sociální příjmy**, které loni **vzrostly**, avšak pouze v nominálním vyjádření (o 2,6 %). **Výrazný procentní nárůst** byl zaznamenán **u dávek pomoci v hmotné nouzi** (o 55,6 %), zvýšil se také objem vyplacených dávek důchodového pojištění a příspěvku na péči. Příjmy občanů z ostatních druhů dávek klesly.

Průměrná výše starobního důchodu dosáhla **10 770 Kč**, což je o 2,2 % více než v roce předchozím. V reálném vyjádření se však mírně snížila (o 2,3 %). Počet důchodců se starobním důchodem se nezvýšil, ale počet osob s trvale kráceným předčasným důchodem vzrostl o 4,5 %.

Pokračoval **pokles** průměrného počtu evidovaných **nezaměstnaných**. **Průměrná výše podpory v nezaměstnanosti** (5 892 Kč) byla o 306 Kč (5,5 %) **vyšší** než v roce 2011.

V pořadí třetí objemově největší položku sociálních příjmů domácností tvořily **dávky nemocenského pojištění**. Vyplaceno na ně bylo vyplaceno 19,4 mld. Kč, o 2,1 mld. Kč (o 9,9 %) méně než předchozí rok. Rozhodující dávkou bylo **nemocenské**, jehož podíl na dávkách nemocenského pojištění činil 59,2 %.

Výdaje domácností

Cenová inflace dosáhla **3,3 %**, (o rok dříve 1,9 %). Od roku 2008 to byl druhý nejvyšší roční nárůst spotřebitelských cen. **Útlum spotřebitelské poptávky** ovlivnilo zejména lednové **zvýšení snížené sazby DPH z 10 na 14 %**. Největší vliv na cenovou inflaci mělo **zdražení bydlení** (podíl na růstu cen 42 %), **potravin** (31 %) a **dopravy** (10 %). Zlevnily naopak oděvy, obuv, bytové vybavení a telekomunikační služby.

Tempo výdajů na spotřebu se výrazně snížilo, v závěru roku bylo (nominálně i reálně) nejnižší v historii české ekonomiky. Domácnosti omezily nejen své zbytné výdaje, ale také nákupy základního zboží a služeb. Reagovaly tak na předchozí pokles svých příjmů a obavy z nezaměstnanosti i možných dalších restriktivních opatření.

Domácnosti omezily svá vydání zejména za vybavení a údržbu bytů, odívání a obuv, výdaje spojené s trávením volného času (rekreace, kultura) a v dopravě. Naopak více peněz vydaly za výživu, zdraví, veřejné stravování, kde jednoznačně působil vliv zvýšení dolní sazby DPH.

Půjčky a úspory domácností

Racionální chování domácností vůči úvěrům a zadlužování bylo patrné i v roce 2012. **Úvěry** domácnostem **vzrostly** proti roku 2011 **jen o 4 %** (tj. nejméně od roku 1998). Tendence domácností zajistit si vyšší objem spotřeby peněžními půjčkami tudíž znovu oslabila – zejména v oblasti spotřebitelských neúčelových úvěrů. Naopak stále **převažovaly úvěry na bydlení** (růst o 4,8 %, z toho hypoteční o 6,3 %).

Domácnosti i při nižším růstu příjmů **navýšily stav svých úspor** – jejich **objem se** (podle dostupných údajů ČNB) meziročně **zvýšil o 3,4 %** (na 1 770,3 mld. Kč) – což byl téměř o třetinu menší přírůstek než v roce 2011. Při zohlednění cenové inflace a záporných reálných úrokových sazeb však bylo **více než 38 mld. Kč vkladů znehodnoceno**.

Střadatelé preferovali **vklady v korunové a převážně netermínované podobě**. Určitý nárůst si udržely **finanční produkty s relativně vyšším výnosem**, tedy zejména životní pojištění a depozita uložená v penzijních fondech.

Podle analýzy nelze ani v letošním roce očekávat výraznější změnu v nově vytvořených spotřebních zvyklostech domácností. Ty vzhledem k vývoji příjmů a vyšším nezbytným výdajům za položky spojené s bydlením, výživou i finančními platbami pravděpodobně znovu **omezí své „zbytné“ výdaje**, zřejmě jen na úroveň o málo vyšší než v roce 2012. Lze předpokládat, že bude nadále trvat útlum zadlužování domácností.

Za celý rok 2013 očekává MPSV pouze stagnaci nebo jen **slabý nárůst HDP** v rozsahu -0,3 až +0,6 %, v roce 2014 přírůstek v rozmezí od 1,3 do 2,3 %.

*Štěpánka Filipová
tisková mluvčí*